

ДІЙОВА ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА – ГАРАНТІЯ РОЗВИТКУ Й УТЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ УКРАЇНИ

Микола Рожик

*кандидат історичних наук, доцент історичного факультету Львівського
національного університету імені Іван Франка*

Об'єктивні реальності сучасного світу свідчать, що різні народи стоять перед серйозними глобальними викликами. Україна, знаходячись на перетині геополітичних, культурних, релігійних, ментальних цивілізаційних процесів, переживає безпосередній та опосередкований тиск і впливи, які несуть загрози її національному життю й державності.

З одного боку – агресія Російської Федерації й окупація частини українських територій, яка супроводжується пограбуванням, брутальною брехнею та інформаційним знищенням гуманітарного простору, з іншого боку – відсутністю на владному рівні достатніх вольових зусиль, щоб дати організовану відсіч московській маніпулятивній пропаганді й підривним провокаціям кремлівської “п’ятої колони”. Це ставить перед суспільством і системою влади безальтернативне завдання: вироблення чіткої національної стратегії протистояння новітнім викликам і загрозам.

Україноненависницькі плани неоімперської реокупації території колишнього СРСР у Росії розробляли з середини 90-х років ХХ століття, тож у суспільстві є вкрай важлива потреба знати і розуміти ключові стратегічні напрямки дій влади і народу в умовах наростаючої небезпеки. Необхідно, замість вправ навколо національних цінностей не-далекими просторіками та імітаторами, створити центр альтернативних ідей. Для того, щоб не засмічувати душі людей, потрібні значні зусилля від суспільства, а водночас, як писав Анатолій Людвинський, значні вклади коштів у мотивацію тих сил, котрі можуть виступити проти системно-структурного безладу, корупції, волюнтаризму, розповсюдження політичних страхів, амбіцій й забезпечити перемогу над зовнішнім і внутрішнім ворогом.

В українському суспільстві у часи непростих випробувань множитья число тих, для кого імператив “Якщо не я, то хто?” стає керівним. Тисячі волонтерів, керуючись таким принципом, стали потужною силою, яка допомагає Збройним Силам України й впливає на нинішню владу. Для перемоги української справи безкорисливо працюють відповідальні гуманітарії, журналісти, діячі культури і мистецтва, письменники й публіцисти, патріотично настроєні громадяни.

Завідувач кафедри радіомовлення і телебачення факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка Василь Лизанчук – авторитетний приклад праці на загальне благо. Він доктор філологічних наук, професор, не тільки готує майбутніх журналістів до непростой суспільної діяльності, а й постійно виступає

у ЗМІ як глибокий дослідник і гострий публіцист. Нещодавно він опублікував результати своїх науково-педагогічних студій, які присвячені актуальній проблемі сучасної української дійсності¹.

Давно відомо, що корисне може починатися з істини, яка стає доступною кожному поколінню. Автор мав це на увазі, коли якнайчіткіше визначав навчальні завдання майбутнім журналістам. Тільки опанувавши знання академічного курсу, можна докладно розібратися з системними положеннями й компонентами інформаційної безпеки. Вона є необхідною підставою боротьби за правову, демократичну, соціальну, соборну українську Україну. Головно з цією метою створювався підручник. Його ідеї і визначальні практичні положення ґрунтуються на всебічному аналізі досвіду й цінностей як української, так і зарубіжної науки та педагогічної практики й особистих творчих здобутків.

При визначенні актуальності навчальної дисципліни та її призначення автор викремлює й докладно пояснює види реальної безпеки і те, як вони гарантують захищеність українського суспільства і держави, а також, як, виходячи з національних інтересів, треба протистояти новітнім агресивним загрозам.

Торкаючись правової основи інформаційної безпеки, зокрема ухвалених законів та інших нормативних актів, В. В. Лизанчук зауважує, що в Україні до цього часу не розроблено ідеології побудови держави, концептуально не визначено засади інформаційно-гуманітарної політики.

На жаль, встановлена після революції Гідності, влада не спромоглася конституційно визнати українців корінним народом (титальною нацією). Таке положення зафіксовано в Декларації Генеральної Асамблеї ООН 1960 року, а також у документі “Про права корінних народів” 2007 року. Парадоксально, але в новітній Українській державі залишається чинною постанова уряду Азарова від 10 листопада 2010 року, яка дискримінує українців, позбавивши їх, як громадян, права на фіксацію в державних документах (паспорт, свідоцтво про народження та в інших) і запису про національну приналежність. Натомість провладні говоруни продовжують наполягати на тому, що в Україні утворилося таке доволі розмите означення, як “політична нація”.

У підручнику йдеться про заходи Ради національної безпеки й оборони України в 2014 році узаконити політику у сфері інформації, розробити відповідні законопроекти, які б вносили зміни й доповнення до Законів України щодо протидії зовнішній інформаційній агресії й створити механізми відсічі небезпечному інформаційно-психологічному тиску через телевізійні канали, організувати для іноземних ЗМІ системи інформування журналістів, котрі перебувають в зоні військових конфліктів, ліквідації терористів і злочинних угруповань. У місячний термін передбачалося розробити Стратегію розвитку інформаційного простору України та стратегію кібернетичної безпеки. Відповідно мали укладатися законопроекти змін до законів про національну безпеку.

Автор намагався достеменно донести до відома студентів важливі знання стосовно інформаційно-телекомунікаційних і мережевих технологій й закономірного зростання

¹ Лизанчук Василь. Інформаційна безпека України: теорія і практика : підручник / Василь Лизанчук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 728 с.

їхнього впливу на людську свідомість та надати майбутнім журналістам високопрофесійне розуміння різноманітних процесів у цій сфері. Професіонал ЗМІ має чітко орієнтуватися у реальних подіях, глибоко їх аналізувати й давати виважені об'єктивні оцінки. Цинічна війна Російської Федерації проти України зробила відоме визначення “Хто володіє інформацією, той володіє світом” не тільки гостро дієвим у новітніх умовах, а стосовно України інформація стала однією з найважливіших складових національної безпеки, стратегії глобального захисту незалежності держави та її гідного становища в цивілізованому світі.

Заслужують на увагу схарактеризовані особливості інформаційного впливу, який діє на емоційну сферу, формує або деформує потреби людей, їхні бажання, переживання, міжособистісні стосунки, тобто впливає на сутність людських почуттів і поведінки, з якими завжди має справу журналістика. До того ж – це головний об'єкт ураження інформаційної агресії, реалізації неоімперської геополітичної доктрини кремлівських можновладців. Наведена низка конкретних прикладів загрозливого становища на сході України добре це ілюструє.

На такому тлі життєво необхідною є розбудова всеохоплюючого національного інформаційно-гуманітарного простору, адже Росія прагне реалізувати сценарії гібридної війни стосовно деінтеграції України, зміни керівництва держави й залучення до російської сфери впливу. Численними прихильниками таких намірів є, так звані “ватники” і ревнителі “русского мира”. Для них обіцянки московських хазяїв вище благо і радість, а творення зони хаосу на українській території – суцільне задоволення.

Визначаючи особливості гібридної війни, професор В. В. Лизанчук вичленовує три етапи, які мають крім спільних рис, низку особливих, специфічних елементів щодо захоплення інформаційного середовища, підриву й руйнувань його території. В підсумку всі етапи зводяться до фактичного опанування просторами чужої держави, нав'язування московських імперських цінностей, маріонеткової влади й остаточного знищення Української держави.

Значна частина першого розділу “Інформаційна безпека як навчальна дисципліна” розкриває необхідні положення про здійснення державної політики у цій сфері та визначає корисні рекомендації й методику їхніх застосувань у роботі журналіста в різних сучасних умовах.

У наступних розділах мова йде про такі неперехідні цінності, як засадничі джерела національної самосвідомості та про державну мову – основу національної і державної безпеки. Тут осмислюються теми ідейно-теоретичного змісту, значної політичної наповненості та практичної актуальності. Професор В. В. Лизанчук обстоює позицію, що Україна не може бути політично й економічно незалежною державою, якщо її громадяни духовно і культурно колонізовані.

Оскільки порушені питання надзвичайної ваги, а їхня спрямованість спричиняє постійні люті нападки великодержавних шовіністичних неоімперських сил московського ворога та лакействующої челяді всередині країни, то аргументація автора опирається на широку базу і численні дослідження істориків, філософів, політологів та інших спеціалістів.

У підручнику аргументовано показано, як діють ті сили Російської Федерації, які, розв'язавши агресивну війну проти України, всіма способами стимулюють окупацію під гаслом “русского мира”, руйнівний колабораціонізм всередині країни й дискредитацію на міжнародному рівні. Наведені факти й важливі документальні свідчення допоможуть читачам зрозуміти підстави й закономірності новітньої агресивної політики Кремля. Це – впродовж віків нарощування озлобленості й побороювання українства, нещадного його руйнування й зведення до “грязі Москви”. В. В. Лизанчук означив це як зливання отруйних зовнішніх і внутрішніх українофобських струмків у повноводну антиукраїнську ріку, “течія якої спрямована на те, щоб не допустити всебічного формування й утвердження української національно-громадянської ідентичності”, по-суті, фундаменту соборної української України.

Розбурхування найпримітивніших, варварських фантомів і міфів для продовження російщення, розповсюдження двомовної “шизофренії”, як засобу денационалізації – це вікові традиції російського ворожого ставлення до України, яку московські правителі, і не тільки вони, вважали щонайбільше “Малоросією”. Ще на початку ХХ століття російський державний діяч П. Мілюков радив: “Чим довше в Україні пануватиме безлад, тим легше буде її знову залучити до Росії”.

У підручнику наголошується, що “кривавий матюкальний інтернаціоналізм”, виплоджений в Росії, реалізує свої задуми найбрутальнішим чином. Чим більше декласованого елемента, зрадників, колаборантів, “ватників” в його рядах, тим агресивнішими стають його дії. На підтримку маячні великодержавних цілей й імперських амбіцій щодо переділу світу втягуються мільйони людей. Інтенсивна маніпулятивна пропагандистська війна, як складова російської агресії, спотворює й калічить свідомість, поширює фальшиві стереотипи й брехню, щоб деформувати свідомість багатьох людей. Японський аналітик схарактеризував Росію як країну, що не має аналогів серед цивілізаційних країн. “Вона умисне розв'язує війни”, підкреслив Хіроакі Куросіма.

Ворожу Україні інформацію розповсюджують ЗМІ, господарями яких є російські підприємці та доморошені олігархи, котрі фактично служать Путіну. У відкритому листі ветеранів Львівської області до найвищих очільників держави наголошується, що російськомовні передачі або фільми обплвують українську націю та законно обрану владу. Через радіо і телебачення подається ворожа інформація, нагнітання негативу, страхів, жакливих пророцтв “малограмотних політворожок”, щоб викликати у слухачів і глядачів страху й позбавити віри у майбутне.

Перед українською журналістикою постає величезної ваги робота, щоб критично спростувати такі провокації й донести до широкого загалу слухачів і читачів сувору Правду. Досягнення корисного результату у цій важливій справі, на нашу думку, прислужиться підручник професора В. В. Лизанчука, який пропонує майбутнім журналістам дієвий спосіб професійної підготовки високого рівня й подає їм багатий пізнавальний матеріал, знання з національної історії, думки, оцінки і висновки відомих учених, письменників, журналістів, громадських діячів стосовно відстоювання українських національних інтересів, діяльності ЗМІ. Слушним є висновок про те, що найближче майбутнє для всього суспільства і зокрема для журналістики України “це всебічна,

цілеспрямована інтелектуальна праця”. Перемога і зміцнення демократичної Української держави в сучасному світі буде також історичною перспективою для народів Росії – приєднатися до цивілізованого світу.

“Акт створення інформації, знань, духовних надбань є найсуттєвішим у культурі”, а національна культура сприяє конструюванню перспективного бачення, що впливає на націю, формує ідеї, організовує її дії. Безперечно, це має пряме відношення до сутності діяльності національних ЗМІ. У розділі про захист української культури в умовах російської неоімперської агресії наголошено, що “московські прислужники в зросійщенні українців мають конкретний інтерес: менше української культури, менше української пісні, менше національної сутності, патріотизму, а більше особливої форми російської свідомості та нігілізму щодо здійснення української ідеї державотворення”.

У III і IV розділах праці В. В. Лизанчука для вивчення пропонуються гострі як в науковому, так і особливо в політичному сенсі проблеми. Вони дають ключ для розуміння сучасного загострення антиукраїнської агресії в усіх сферах, що стосуються внутрішнього і міжнародного становища Української держави. Характерні приклади реальності виразно відкривають спонукальні мотиви навмисно роздутого самохизування правлячої верхівки РФ своєю месіанською місією, зверхністю над світовим історичним процесом.

У 2005 році Президент В. Путін оголосив, що буде продовжувати “цивілізаційну місію Росії” в дусі традицій колишньої імперії. Неоімперська політика Кремля означає, що Російська Федерація має бути великою військовою потугою, однаковою в етнокультурному відношенні, з мовно уніфікованою і зросійщеною Україною у її складі. Для досягнення стратегічних завдань проросійські сили прикормлені московськими грошима розгортають підривні і маніпулятивні пропагандистські структури. У Росії створюються спеціальні ідеологічні війська, які головню діють проти Української держави та її Збройних Сил. Агресор не панькається і прагне запустити численні радіостанції у Белгороді, такі, як “Радіо-Росія”, “Весті-FM”, “Маяк”. Потужні російські радіопередавачі покривають територію Харківщини. Український ефір засмічують антиукраїнською бридню одіозних російських журналістів, до яких долучаються такі особи, як Ганна Герман, Владислав Піховшек, Євген Мураєв, Вадим Рабинович та ін. В Україні діє агентура “русского мира”, Фонд підтримки публічної дипломатії імені Горчакова зі штаб-квартирою у Москві. Гнізда організованої московської чуми звивають в українських містах, просуваючи інтереси путінської Росії, зокрема на Донбасі і у Криму. Із загостренням протистояння з російським окупантом українська влада мала б проводити зрозумілу й чітко сплановану інформаційну політику, щоб гарантувати гуманітарну безпеку й створити для журналістів українських ЗМІ належну перспективу ефективної професійної праці.

У виданні професора В. В. Лизанчука також піднімаються аналогічні проблеми, на які автор прагнув дати конкретні відповіді й зорієнтувати майбутніх працівників ЗМІ як діяти в складних умовах сучасної України, а ще запропонував корисні поради, науковий аналіз та коментарі для підвищення їхньої творчої майстерності.

Зважаючи на останні дослідження чотирьох авторитетних соціологічних організацій, в нашій державі чисельність корінного населення сягнула 90,6 %, а росіян – 6 %.

Чимало українців, котрі у минулому записували себе росіянами, зараз повернулися до свого коріння. Така тенденція позитивних змін у масовій свідомості й прояв розуміння перспектив національно-духовних цінностей. Відкривається великий простір для моральних і політичних впливів ЗМІ. Інформаційний товар, як наголошується у розгляді питання про захист національної культури в умовах неоімперської агресії, користується популярністю у середовищі дуже багатьох людей, що “мають види” на Україну.

Дурні серіали, декоративний гламур і “ржачка”, а також “тонко-нахабна” й агресивно-брутальна пропаганда ефективно й недорого дебілізують населення, і, як зброя масового ураження, завдають масштабного морального каліцтва, руйнують свідомість й нав’язують особливий російський менталітет. Брехня, як відомо, солодко входить, але гірко виходить. Для користі студентів і для всіх, хто цікавиться історією і сучасною журналістикою, в тексті підручника подаються події визвольних змагань, протистояння свідомого українства жорстокому і смертельно небезпечному винищуванню щонайменших ознак вільного українського духу, глибинних традицій, енергії і волі народу. Московські влади різного рівня, московські зайди, які творили в Україні “панівну урядницьку верству”, за московським повелінням розплоджували колаборантів, мерзенних пройд, котрі вірою і правдою за “шмат гнилої ковбаси” прислужували “визволителям”, котрі на місце зруйнованої української нав’язували російську або так звану “южноруску” культуру й мову окупанта. Увесь цей збір Москва виставляла за народ України.

Уся отруйна гниль московської політики завжди використовувалася для так званої інтернаціональної єдності. Вона особливо огидно проявилася у подіях на сході України, вилившись у криваві воєнні дії сучасних “ощасливлювачів людства”, кремлівських можновладців. Нагромаджений в свідомості багатьох росіян ідеологічний бруд став в нагоді під час збирання “колишніх українців” для антиукраїнських провокацій. Підступний план розпаду України, за задумом Москви, мав здійснюватися на території Одеської, Миколаївської, Херсонської, Дніпропетровської, Запорізької і Кіровоградської областей, де мав постати виплоджений в уяві ініціаторів “русского мира” “Новий Єрусалим”. Закарпатська, Чернівецька й Одеська області оголошені територією з проблемними ризиками, на які також мала прийти московська “благодать”.

У небезпечний для нації і держави час, коли мільйони українських громадян стали проти імперської агресії РФ, колишній глава Адміністрації Президента Борис Ложкін при пособництві одеського журналіста Володимира Федорина публікує свій твір “Четверта республіка”, в якому нахабно бреше, що загалом українці не тільки тяжіють, а є носіями російської культури. Отож все, що необхідно зробити в Україні – це те, щоб вони “не почували себе чужими всередині політичного проекту”. Публікація з’явилася у 2016 році й переконливо підтвердила, що від прикуплених на кремлівські срібняки колишніх та декотрих нинішніх політиків і чиновників аж ніяк не слід очікувати позитивних змін й того, що вони прийдуть до тями. Давня мудрість повчає: “Все змінюється, але ніщо не зникає”. Українцям треба завжди пам’ятати, хто продавав і руйнував національну справу.

Коли йдеться про захист української культури під час російської агресії, то автор на вагомих матеріалах розкриває ворожі дії проросійськи налаштованих журналістів та

їхніх зарубіжних і доморослих спонсорів. Також зазначемо, що українські медійники не тільки констатують, а й критично оцінюють той стан, коли “недовіра до власної національної культури є ознакою відчуженості владних структур, чималої кількості ЗМІ від української нації, проблем її духовного розвитку”.

Засвоєння в процесі навчання теоретичних положень й критичне осмислення обширної, якісної інформативної бази, яка вміщена у підручнику, дасть змогу вникати у сутність життєвих реалій, об’єктивно й кваліфіковано їх оцінювати в контексті соціальних зрушень. Це вкрай важливо для того, щоб донести широкому загалу розуміння тенденцій поступу й правдиво інформувати людей про реальні проблеми й перспективи їх розв’язання в Україні.

Цінними для професійного становлення журналістів та фахівців інших спеціальностей є положення й настанови, що вміщені у розділах, присвячених природній силі національної ідентичності й духовним складовим інформаційної безпеки в умовах гібридної війни проти України. Національно-громадянська ідентичність свою креативність втілює засобами емоційного й морального єднання народу, очищенням історичної пам’яті, формуванням на основі багатовікової психологічної сумісності сучасної консолідації українців. Реальність сьогодення визначає для журналістики завдання архіважливого значення. Вона стає великою силою політико-психологічного очищення й оновлення суспільства, конкретного викриття російських великодержавних міфів і теорій про походження українського народу, аж до заперечення його як такого, відродження старих історичних вигадок і брехні російського імперіалізму та його сучасних спадкоємців.

У підручнику проблематика для вивчення визначена так, щоб майбутні медійники були готові дати належне висвітлення й критичну оцінку національному нігілізму, малоросійській психології, які, як наголошується, “найбільше даються узнаки на найвищих ешелонах влади в Україні”. Незаперечним є те, що значна кількість нинішніх виконавців законодавчої, виконавчої і судової влади зрослися у касту, стали зляканою пухлиною у суспільстві зі своїми вузькокорисливими корпоративними, партійними й захланними особистими інтересами, абсолютно нехтуючи національними і державними.

Події війни РФ проти України вивернули усю гниль і аморальність цих осіб, їхню підпорядкованість чистогану. Недаремно Євген Маланюк у свій час попереджав, що “малоросійство це не політика... лише завжди апріорна і тотальна капітуляція. Капітуляція перед боєм”.

Професор В. Лизанчук зібрав й систематизував для студентів промовисті факти, які розкривають анатомію і спекулятивні рухи новітньої української влади навколо доленосних проблем нації і держави й нагадав актуальне ще з часів І. Франка значення творення суспільства здатного до самостійного культурного й політичного життя, наполегливо розвивати українську націю. У підручнику для вивчення пропонується проблематика, яка формуватиме майбутніх журналістів готовими дохідливо, зі знанням справи висвітлювати як суспільні реальності, так і допомагати громаді знаходити вихід із гострих ситуацій. Нести людям правду і її розуміння – важливе покликання національних медіа.

В окремому розділі йдеться про безпекову складову Української держави у зв'язку з затяжними нападками московського “одержавленого православ'я” на українські справи й релігійне життя при повній підтримці путінського режиму. Українцям знову накидають прогнилу імперську ідеологію “русского мира”, фальшиві стереотипи єднання з Росією. Московський патріархат керує призначенням священників і які проповіді вони мають виголошувати в храмах на території України. За повідомленням ЗМІ кілька сотень з них з автоматами позували на фоні вбитих українських воїнів. Вони читали проповіді, закликаючи відокремити українські території й приєднати до Росії. Московська церква – потужний інструмент у гібридній війні держави агресора проти України.

Наталія Лебідь, оцінюючи підривну діяльність РПЦ МП в Україні, нагадує виступ російського журналіста і публіциста Олександра Невзорова на радіо “Ехо Москви”. Він пропонував: “...якомога швидше і якомога однозначніше та жорсткіше вирішити питання з РПЦ, з московською церквою, яка перебуває на території України, бо в протилежному разі українцям не вдасться перемогти навіть в ідеологічній війні з Росією”. Ця пропагандистська організація “висмоктує з України гроші і на ці гроші жирує і, знову-таки веде війну проти України”. Відомо, що 70 % від своїх прибутків, зібраних на українській території, московські попи надсилають в Росію, а головний батюшка країни Кіріл Гундяєв цими прибутками фінансує війну в Донбасі. (Наталія Лебідь. Чи є управа на московського попа. Україна молода. – 2017, 31 травня).

Українські ЗМІ уважно відстежують та інформують широкі кола суспільства про загрози, які створює МП РПЦ для Української церкви і держави взагалі. Зокрема про погрози розв'язати релігійну війну в Україні, які прозвучали у зв'язку з проектом закону “Про особливий статус релігійних організацій, керівні центри яких знаходяться в державі, що визнана державою агресором”.

Українські медійники оприлюднили інформацію про те, що духівництво РПЦ в Україні забезпечує потрібне керівництву РФ прикриття його агресивної неоімперської політики. Воно підтримує діяльність на українській території далеко не релігійних структур. В інтерв'ю Тарасу Трясилу 13 травня 2017 року добре відомий в Україні і за її межами Микола Сядристий повідомив, що владика Києво-Печерської лаври Павло – агент російської розвідки. (М. Сядристий має робоче приміщення на території Лаври). Сам музей у Лаврі “це ракова пухлина на тілі України. Фактично ФСБ знаходиться на її території”.

Як дієву складову гібридної війни прорезимне московське духівництво проводить і маніфестує багатолюдними походами своїх прихильників ненависть до усього українського. Винесена на вулицю ідея, як відомо обростає міазмами, які глушать опірність свідомості “в пересічних головах”. Виникає, як наголошують дослідники, “погибельна суміш” й множаться кількість тих, хто оглушується гучними гаслами і втрачає здатність реагувати на очевидні життєві реалії. (Гілберт Кісім Честертон). Український аналітик Д. Богуш з Центру дослідження Росії стверджує, що масове сприйняття подій і явищ як у сфері державної політики, так і в суспільному житті можуть сягати трьох рівнів.

Найдієвіший – це емоційний, шоківий, на межі страхів, який западає у свідомість людей через емоції жаху, шоку й діє оглушливо й безвідмовно. Другий традиційний

рівень впливає на тих, хто регулярно дістає інформацію з різних джерел. Для таких людей маніпулятивна пропаганда пояснює, що і де відбувається. Це практично зазобована частина суспільства, з якою марно сперечатися, бо у її свідомості уже міцно затверджені стереотипи. Третій маніпулятивний рівень впливає на тих, хто дещо знає, але не розуміє. Для них надається 60 % правди, а 40 % перекручень, фальсифікацій історії, фейків, різних вигадок та інсинуацій.

Оскільки російська журналістика у теперішніх умовах підмінюється маніпулятивною пропагандою, то увесь набір фальшивок, перекручень, замовної брехні поширюється у великих масштабах. Технологія оглушування й промивання мізків виростала на багатолітній традиції російських влад всіх часів упокорювати своїх підданих та використовується і у XXI столітті. Як вважає професор В. В. Лизанчук: “Найпотужнішим інструментом маніпулятивної пропаганди в сучасних умовах є підвладні засоби масової інформації, зокрема, телебачення, радіомовлення, інтернет, соціальні мережі. Вони не залишають середньостатистичному росіянинові жодних шансів бути психічно здоровою людиною, перекриваючи всі альтернативні джерела інформації”.

Російська православна церква в Україні виконує роль троянського коня. Депутат російської Думи Алексєєв, зазначено у підручнику, хвалився перед українським депутатом: нехай українці не думають, що на їхній території немає збройних сил Російської Федерації. “Ми маємо Христове воїнство, яке набагато сильніше ніж будь-яка армія. І таке воїнство ми маємо. Ним є Московський патріархат”. Жертвою цієї мракобісної сили по сьогодні залишається значна частина українців. Наведені у VI розділі факти і численні результати досліджень проблеми, коментарі й оцінки дозволяють в процесі навчання досягти глибокого розуміння як стану реальних речей, так тенденцій, які у новітніх умовах мають загрозливий характер. Україна насправді була прикута до Росії двома ланцюгами: так званою Українською Православною Церквою Московського Патріархату (УПЦ МП) та енергоносіями. У доленосному протистоянні України зі споконвічним ворогом Росією триває і боротьба між Київським та Московським патріархатами, яка набуває небаченого масштабу. Видання професора В. Лизанчука розраховане на те, що не тільки студентство, а й усі, хто дотичні, або цікавляться цими подіями, матимуть можливість скористатися об’єктивно підібраними матеріалами й висококваліфікованими оцінками, щоб знайти адекватний висновок щодо глибинних вимог і потреб часу.

У розділі про інформаційно-психологічні засади утвердження української України виділяється кілька ключових положень. По-перше, “якщо інформація несе всебічно продуману дезінформацію, до того ж хитро і правдоподібно оформлену, вона сприймається неадекватно реальній ситуації й деформує сприйняття людини та її поведінку в бажаному замовнику напрямі”. Імперсько-шовіністичні творці дезінформації продемонстрували й продовжують використовувати такі рафіновано негативні й цинічні методи.

По-друге: ідеологія і політика російських загарбників і колонізаторів залишається незмінною. Головна мета – знищити українців і все українське різними засобами для відновлення “єдиної і неделімої” в московському варіанті. Докладний огляд історії колоніального нищення й денационалізації народів, загарбаних Росією, розкриває цинічну

картину крайньої жорстокості й підступної державної брехні як “навіжених царів”, так і новітніх правителів Росії.

По-третє: рашизм як “універсальна російська ідея” сучасної держави сягає корінням до часів Андрія Боголюбського, котрий у 1169 році захопив, пограбував і нещадно сплюндрував Київ. Так зване “собіраніє земель” навколо Москви, опредмечувалося жорстокими вбивствами, спаленням церков і монастирів, варварським розкраданням і нищенням культурних цінностей, церковного майна тощо.

З часом придворні ідеологи уміло вплітали такого штибу події в канву “собірання русских земель”, “старшобратнього” ошасливлення українців під жорстокою російською владою. Шовіністична російська національна ідея насправді впродовж історії ніколи не змінювалася й використовувалася для звеличування самодержавства, комуністичного авторитаризму й сучасного рашизму з його фантомом відновлення великої імперії й захисту “русскоязычных”. Підступно брехлива й агресивна – вона спрямована насамперед проти українців та інших народів, які вирвалися із жовчних, кривавих обіймів Росії.

В. В. Лизанчук чітко пояснює, що заради повернення до імперського стійла під омофором “русского мира” і повторного “обрусенія” на людей здійснюється вплив інформаційно-психологічними, психогенними, психоаналітичними, нейролінгвістичними і психотропними засобами. Так має утверджуватися неоімперський рашизм, як нова “світова цивілізація” і відповідно знищуватися українська національна самосвідомість. Анексія Автономної Республіки Крим, загарбання частини українського Донбасу – разючий приклад чергового московського “ошасливлення” людства. Відкрито, жорстоко і цинічно все це діється на очах усього цивілізованого світу в XXI столітті.

Основоположним для освітньої підготовки молодих журналістів і формування їхньої професійної компетентності є розуміння базових принципів, закономірностей реалізації української національної ідеї, формування ідеології національно-визвольних змагань. Автор дає стислий виклад поглядів і позицій як європейських, так і українських вчених, котрі стали творцями вчення про роль нації і національного фактора в історичному поступі народів XIX – XXI століття. Він також критично розглянув шовіністичні великодержавні писання російських авторів, вказуючи на їхню одіозність, вірогідність і крайню ворожість до національно-визвольної боротьби народів проти російського ярма. Вони не допускали згадки про Україну як спадкоємницю Руси, натомість безпідставно зарахували її до “русского Отечества”. В сучасній Росії ставлять пам’ятники князям Володимирі Хрестителю, Ярославу Мудрому, княгині Ользі, яких безцеремонно оголошено “ісконно рускіми”. В. Путін під час візиту до Франції в 2017 році, дочку князя Ярослава Мудрого Анну – дружину французького короля, назвав російською принцесою. Форсується пропаганда історичного міфу “общерусского народа”, який, на думку московських “спеціалістів”, складається із росіян, українців і білорусів.

Щоб чітко розібратися у нагромадженні фальсифікацій і неприкритої брехні, які постійно використовує російська маніпулятивна пропаганда і навіть академічні авторитети, студентам потрібно уважно ознайомитися з ідеями й теоретичними висновками та науковими аргументами творців ідеології боротьби за соборну Українську державу.

На сторінках підручника дохідливо розглядається спадщина І. Франка, М. Міхновського, В. Липинського, Д. Донцова, Ю. Липи, Я Стецька, М. Шлемкевича та інших відомих особистостей, які присвятили багато уваги дослідженню сил і можливостей українства у боротьбі за незалежність і, що важливо, виробленню програмних засад цієї боротьби. Українські письменники, публіцисти, літературознавці і мовознавці, як правило, люди з якісною європейською освітою зуміли дати чіткі визначення тенденцій і закономірностей соціального, політичного й культурного поступу українців в контексті європейського і світового розвитку.

Професор В. В. Лизанчук ознайомлює на сторінках свого підручника не тільки з історичним формуванням ідеології й перспективами розвитку української нації, а й з її креативною силою і реальними цінностями українства. Він привертає увагу до сутності і самобутності України на материнській землі й підкреслює її моральне право займати належне місце у сучасному світі. В умовах російської агресії наповнення повсякденності українським змістом і словом, українським світобаченням є силою, яка феноменально впливає на дух і стійкість держави. Завдяки цим морально-духовним цінностям українська діаспора у різних країнах зберегла рідну мову, розвивала свою літературу й мистецтво, завжди пам'ятала про свою Батьківщину й приходила їй на допомогу. Згадуються з огляду на це зауваги І. Франка про безсмертність національної ідеї й поваги до людської гідності, щоб "газдюю, не слугою перед світом стати". Майбутні медійники України, у розумінні автора видання, мають розбудити в собі прагнення бути щирим, доброзичливим носієм української ідеї і загальнолюдських цінностей. Перед ними є живий приклад тих, хто віддав життя за цю ідею, і тих, хто зі зброєю в руках захищає її нині від московських агресорів. Такий стан суспільно-психологічної налаштованості, готовність до важливих національних дій, до усвідомлення того, що "мудра передбачливість сильніша за фатальну випадковість".

Публічність медіа забезпечує прямий вплив на великий загальний аналітикою фактів, подій, явищ суспільної дійсності, повсякденного життя, сатирою, гумором, критикою тощо. Це великий і важливий простір насамперед для просвітницької пропаганди, яка може позитивно змінювати свідомість, стереотипи, звички і симпатії багатьох людей. Йдеться також про й досі живучі морально-психологічні бар'єри в суспільстві. Місія ЗМІ усувати їх. Саме вони є потужною силою, щоб виконати таку важливу роль.

Маніпулятивна пропаганда, яка використовує апробовані засоби від Йозефа Геббельса до його сучасних послідовників: кисельових, жириновських, соловйових, дугіних та інших не тільки фанатично, через мережу широко розгалужених структур і органів, викривляє й спотворює світосприйняття багатьох людей, а й брутально зловживає чорносотенними, імперіалістичними, неоімперськими способами психологічної агресії. Для України велика небезпека таїться в тому, що носії маніпулятивної пропаганди знаходяться і в її законодавчих та державних органах. Про це йдеться у VIII розділі підручника, в якому достатньо аргументовано і чітко простежуються доволі складні процеси політичних ігрищ і спекуляцій. Вони підігріваються й загострюються маніпулятивними пропагандистськими зусиллями. Такими засобами є обстоювання фіктивної деідеологізації, що має створити ілюзії цілковитої віртуальної реальності без врахування нинішніх справжніх проблем державотворення, і в суспільному відношенні позбавити

людей орієнтирів й відчуття майбутнього. Як нагадує професор В. Лизанчук, “помийні замовлення імперського Кремля”, якнайкраще розкривають аморальність, підступність і ненависть творців та організаторів маніпулятивної пропаганди. Демагогія сприяє масовому обдурюванню, оболванюванню, отруєнню свідомості. На такому ґрунті добре проростають різні вигадки, коли виникає в цьому потреба правлячих кіл. Для того, щоб загальмувати історично зумовлений процес утвердження української національної самосвідомості, оздоровлення нації, розриву з мерзенним колоніальним минулим московські політики та ідеологи вдаються до вигадок про “агресивний націоналізм” нібито типовий для українців, до форсованого зомбування власних громадян й розпалювання їхньої ненависті до України.

У процесі читання курсу “Психологія мас-медіа” автор підручника запропонував студентам другого курсу написати свої роздуми й коментарі до твору С. Васильченка “Ось та Ась”, який ідеями та художнім осмисленням життя багато в чому “проектується на сьогоднішні реалії”. Деякі із студентських творчих робіт як доцільні ілюстрації й пізнавально корисні вміщені у VIII розділі. Сімнадцять студентів висловили своє розуміння гострих проблем, які постали перед суспільством і національною журналістикою в новітній час. Вони показали виважений підхід до аналізу й оцінок збігу подій минулого й сьогодення, відчуття плину життя.

Загалом це вельми цікавий і дієвий педагогічний підхід, застосований В. В. Лизанчуком для навчання й професійного становлення, а також є спроба посіяти “зерна Правди на полі битви”, на якому журналістика у самій гущі реального життя і покликана бути носієм українських національних і загальнолюдських цінностей.

Багатий різноманітний матеріал, використаний у виданні, численні дослідження, що дотичні темі підручника, створюють умови виробити у студентів уміння доходити до першоджерел, належно вивчати й освоювати те, що було поховано під нагромадженням брехні і фальсифікацій, навмисно занедбано й зачищено.

Методичний апарат, зокрема добір тематики для самостійної роботи, виділення питань самоконтролю, визначають чіткі орієнтири для засвоєння знань, набування професійної компетентності.

Для автора є важливим зорієнтувати студентів у питаннях майбутньої професійної діяльності й якісної науково-теоретичної підготовки. Його видання очевидно є корисним і цікавим для всіх, хто цікавиться національною журналістикою, історією духовного розвитку українського народу, його боротьбою за незалежну, самостійну, соборну українську Україну. Професор В. В. Лизанчук дотримується принципу, що правда й переконаність у незмінності засадничих положень, вироблених на основі національної практики, спонукають брати на себе відповідальність за майбутнє України.

Мислитель II століття Лукіян переконував у необхідності: “Залишити наступним поколінням відкриту істину, щоб засновуватися на ній люди визначали свою практику і знаходили правильний вихід із становища”. “Інформаційна безпека України: теорія і практика” В. В. Лизанчука, безперечно, сприятиме осягненню істини, яка стане керівництвом до дії, до непростой практичної роботи в сучасних умовах інформаційно-психологічної агресії і збройної боротьби Російської Федерації проти України та глобалізаційних процесів.